

Finanční právo

Přednáška

JUDr. Michael Kohajda, Ph.D.

16. dubna 2014

PRÁVO FINANČNÍHO TRHU

Finanční trh

- Systém subjektů a vztahů mezi nimi, které umožňují shromažďování, soustřeďování (akumulace, agregace) a rozmísťování (alokace) dočasně volných peněžních prostředků (jejich mobilizace) na základě nabídky a poptávky, tedy na základě smluvního principu, a to prostřednictvím instrumentů finančního trhu.

Dělení finančního trhu

- podle instrumentů a jejich splatnosti lze finanční trh rozdělit na:
 - peněžní trh – trh krátkodobých peněz
 - kapitálový trh – trh dlouhodobých peněz a trh majetkových cenných papírů

Subjekty finančního trhu

- Státní orgány
 - Česká národní banka (po integraci dohledu nad finančním trhem nejdůležitější orgán dohledu a regulace prostředí finančního trhu a jeho subjektů)
 - Ministerstvo financí (vytváření legislativního rámce finančního trhu)

- Investoři
 - institucionální
 - profesionální
 - drobní
- Emitenti / dlužníci
- Poskytovatelé služeb na kapitálovém trhu

Institucionální investoři

(pojem § 5 odst. 1 zákona č. 15/1998 Sb., o dohledu v oblasti kapitálového trhu /bývalý zák. o KCP/)

- banka (provádějící s investičními nástroji obchody na vlastní účet),
- investiční společnost,
- investiční fond,
- penzijní fond (aktuálně penzijní společnost),
- pojišťovna,
- zahraniční osoba oprávněná podnikat ve stejných oborech na území České republiky

Profesionální zákazníci

- Profesionální zákazník (pojem dle § 2a zákona 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu):
 - banka,
 - spořitelní a úvěrní družstvo,
 - obchodník s cennými papíry,
 - pojišťovna,
 - zajišťovna,
 - investiční společnost,
 - investiční fond,
 - penzijní fond,
 - osoba, která jako svou rozhodující činnost provádí sekuritizaci,
 - osoba, která obchoduje na vlastní účet s investičními nástroji za účelem snížení rizika (hedging) z obchodů s investičními nástroji uvedenými v § 3 odst. 1 písm. d) až k) ZPKT a tato činnost patří mezi její rozhodující činnosti,
 - osoba, která obchoduje na vlastní účet s investičními nástroji uvedenými v § 3 odst. 1 písm. g) až i) ZPKT nebo komoditami a tato činnost patří mezi její rozhodující činnosti,
 - právnická osoba, která je příslušná hospodařit s majetkem státu při zajišťování nákupu, prodeje nebo správy jeho pohledávek nebo jiných aktiv, anebo při restrukturalizaci obchodních společností nebo jiných právnických osob s majetkovou účastí státu,

Profesionální zákazníci

- zahraniční osoba s obdobnou činností jako některá z osob uvedených na předchozím obrázku,
- stát nebo členský stát federace,
- Česká národní banka, zahraniční centrální banka nebo Evropská centrální banka,
- Světová banka, Mezinárodní měnový fond, Evropská investiční banka nebo jiná mezinárodní finanční instituce.

Dále pak i právnická osoba:

- založená za účelem podnikání, která podle poslední účetní závěrky splňuje alespoň 2 ze 3 kritérií, kterými jsou
 - 1. celková výše aktiv odpovídající částce alespoň 20 000 000 EUR,
 - 2. čistý roční obrat odpovídající částce alespoň 40 000 000 EUR,
 - 3. vlastní kapitál odpovídající částce alespoň 2 000 000 EUR,
- zahraniční osoba založená za účelem podnikání, která splňuje podmínky stanovené výše.

- Profesionální zákazník na žádost

Poskytovatelé služeb na kapitálovém trhu

(podle § 5 odst. 2 zákona 15/1998 Sb.)

- obchodník s cennými papíry,
- zahraniční obchodník s cennými papíry (jeho pobočka),
- osoba provádějící přijímání a předávání pokynů týkajících se investičních nástrojů (investiční zprostředkovatel),
- institucionální investor,
- depozitář (banka, která poskytuje služby investičním společnostem a fondům, které spočívají v evidenci majetku a kontrole, zda s ním nakládají dle zákona a jejich statutu),
- centrální depozitář (Centrální depozitář cenných papírů, a.s.),
- organizátor regulovaného trhu (v ČR jen 2 (3) subjekty),
- osoba provádějící vypořádání obchodů s cennými papíry,
- Česká národní banka v rozsahu vedení evidence cenných papírů.

Účastník kapitálového trhu

(podle § 5 odst. 3 zákona 15/1998 Sb.)

- poskytovatel služeb na kapitálovém trhu,
- investor na kapitálovém trhu,
- emitent cenných papírů,
- osoby zavázané z těchto cenných papírů,
- vlastník cenných papírů,
- emitent jiného investičního nástroje,
- majitel jiného investičního nástroje.

Vybrané subjekty a jejich právní úprava

- Banky
- Stavební spořitelny
- Spořitelní a úvěrní družstva
- Nebankovní subjekty peněžního trhu
- Penzijní společnosti
- Pojišťovny
- Investiční společnosti
- Investiční fondy

Instrumenty finančního trhu

- Instrument finančního trhu = hmotný nebo nehmotný reprezentant určité peněžní hodnoty, která je na finančním trhu nabízena či poptávána.
- Předmět obchodování na finančních trzích (v podobě akcií, dluhopisů, finančních derivátů...).
- Musíme odlišovat od tzv. reálných investičních instrumentů (komodity – kovy, zemědělské produkty atp.).

Finanční investiční instrumenty – cenné papíry

- Dle teorie: listina do které je inkorporováno majetkové právo, které bez této listiny nemůže být vykonáno (a s jejím zánikem zaniká také).
- § 514 NOZ: Cenný papír je listina, se kterou je právo spojeno takovým způsobem, že je po vydání cenného papíru nelze bez této listiny uplatnit ani převést.

Finanční investiční instrumenty – finanční deriváty.

- Odvozeny od standardních instrumentů finančního trhu (i reálných) – ty se pak nazývají jako bazické (podkladové) instrumenty.
- Základní (více či méně standardizované) druhy:
 - Futures
 - Forwards
 - FRA (Forward Rate Agreement)
 - Opce
 - Swap

Téma příští přednášky:

Devizové a měnové právo.